

Jaarplanning Leergang 3 Post-hbo opleiding: Politiek Bestuurlijk Management

Voor wethouders, gedeputeerden en waterschapsbestuurders

Programma Opleidingsdagen:

09:30 - 10:00 Inloop
10:00 - 12:00 Inhoudsmodule 1 / Intervisie
12:00 - 13:00 Lunch
13:00 - 15:00 Inhoudsmodule 2
15:00 - 17:00 Inhoudsmodule 3

Locatie:

Gemeentehuis Nijkerk
Kolkstraat 27
3861 AK Nijkerk

Data en curriculum:

3 maart: Opleidingsdag 1

10:00 - 12:00 - Kennismaking

Kees van Rooijen, Wethoudersvereniging

Na een korte kennismaking met de initiators van de opleiding zal onder leiding van de vaste intervisiebegeleider van de Wethoudersvereniging, Kees van Rooijen in interactie met de groep een beeld geschetst worden van wie er aan tafel zitten, welke leerdoelen er zijn en op welke wijze de leergang en de intervisie daar aan tegemoet kunnen komen.

13:00 - 15:00 - Bestuursstijlen

Prof. dr. mr. Stavros Zouridis, Universiteit van Tilburg

De institutionele positie van de bestuurder stelt eisen aan het vakmanschap, maar laat meer dan voldoende ruimte voor een eigen, persoonlijke invulling. In deze module verkennen we de keuzen die wethouders maken en de stijlen van besturen die daarvan het resultaat zijn. We bevragen deze stijlen tijdens de eerste bijeenkomst tevens op effectiviteit en samenspel in het college en ten opzichte van de ambtelijke organisatie.

15:00 - 17:00 - Besturen in de stemmingendemocratie

Prof. dr. Frank Hendriks, Universiteit van Tilburg

In de opkomende stemmingendemocratie zijn stemmingen als emoties en als tellingen met elkaar verstrengeld. De stemmingendemocratie is onstuitbaar in opmars, maar de overlegdemocratie houdt zich ook hardnekkig staande. In deze module schetst Hendriks hoe een bestuurder daarin positie kan vinden.

31 maart: Opleidingsdag 2

10:00 - 12:00 - Rechtspositie

Drs. Ton Roerig, Wethoudersvereniging

Het zijn van politiek bestuurder, is een bijzonder ambt. Niet alleen qua inhoud, maar ook qua randvoorwaarden. Zo is de rechtspositie van een politieke ambtsdrager anders dan die van een reguliere werknemer (al dan niet in loondienst). In deze module staan wij stil bij relevante informatie voor iedere bestuurder tijdens het uitoefenen van dit bijzondere ambt.

13:00 - 15:00 - Loopbaanperspectief

Drs. Felicitas Crutzen, LoopbaanNaPolitiek

Als je werkzaam bent in het openbaar bestuur is er weinig tijd voor jezelf en je eigen ontwikkeling. Je functie in het openbaar bestuur is echter eindig. Wat is je marktwaarde bij vertrek, tegen wil en dank. Wat staat je nu te doen voor als dat dit moment er aankomt? Ben je op tijd begonnen? Is er leven na het openbaar bestuur?

15:00 - 17:00 - Integriteit en Ethiek

Dhr. Aart Bloemheuvel, IRS en mr. Gijs Verberne, Van Doorne Advocaten

Integer handelen betekent vanzelfsprekend dat een bestuurder geen steekpenningen aanneemt. Maar integriteit gaat verder dan dat. Kernbegrippen voor bestuurders zijn persoonlijke integriteit, ambtelijke integriteit, en ook de integriteit van de organisatie. Wat brengt dit mee voor bestuurders? Welke normen hebben zij om het eigen handelen te toetsen, en in hoeverre worden zij geacht de integriteit van anderen (ambtenaren, externe adviseurs) te toetsen?

We gaan ook meer uitgebreid in op het onderzoek naar mogelijk niet-integer handelen: methodes en technieken bij integriteitsonderzoeken, randvoorwaarden (proportionaliteit/subsidiariteit, zorgvuldigheid), en de dilemma's in de belangen van politiek, bestuur en ambtelijke organisaties.

21 april: Opleidingsdag 3

10:00 - 12:00 - Intervisie

De opleidingsdagen worden periodiek afgewisseld door dagen waarin onderlinge intervisie centraal staat. De methode van intervisie stelt de deelnemende bestuurders in staat om in betrekkelijk korte tijd tot de kern van een specifieke, door een deelnemer ingebrachte situatie te komen. De werkwijze van intervisie stimuleert ook voor de overige deelnemers een andere kijk op de wijze waarop hij/zij het politiek bestuurlijke ambt invult. Intervisiegroepen bestaan uit 6-10 deelnemers.

13:00 - 15:00 - Mediarecht/-onrecht en mediastrategie

Mr. Kriek Wille, Van Doorne Advocaten

Voor het vertellen van goed nieuws heeft niemand mediatraining nodig. Het wordt anders wanneer de boodschap minder plezierig is, bijvoorbeeld bij een crisis of calamiteit. Op zo'n moment is het van het grootste belang de regie te houden. Een negatieve beeldvorming in de media is niet eenvoudig ongedaan te maken. De do's en don'ts komen uitgebreid aan bod in deze module.

15:00 - 17:00 - Omgaan met de (sociale) media

Elsemieke Havenga, Elsemieke Havenga Communicatie en Bart Klijberg, Klijberg Media

De huidige tijd vraagt van bestuurders nog veel meer dan vroeger snelle en directe communicatie met burgers en vertegenwoordigers van de pers.

Tegenwoordig kan iedere uitspraak of bericht op Twitter of Facebook leiden tot voorpaginanieuws of raadvragen. Het is belangrijk inzicht te krijgen in hoe je je presenteert in de media, en hoe dat mogelijk beter zou kunnen. Authenticiteit speelt daarbij een belangrijke rol; immers cruciaal voor de geloofwaardigheid. Het uiteindelijke doel is een heldere, eenduidige boodschap overbrengen met impact en empathie. De workshop wordt gegeven door Elsemieke Havenga, communicatiedeskundige, Olympisch kampioen hockey, voormalig presentator RTL Nieuws en door Bart Klijberg, oud redacteur Nieuwsuur.

12 mei: Opleidingsdag 4

10:00 - 12:00 - Verandermanagement

André Schaminée, consultant Twynstra Gudde

Bestuurders zien zich geconfronteerd met vraagstukken die open, dynamisch en genetwerkt zijn. Complexe vraagstukken die alleen in co-creatie met (vele) andere partijen zijn op te lossen. Dit vraagt van de betrokkenen het vermogen om te schakelen tussen verschillende veranderkundige aanpakken. André behandelt de vijf hoofdstromingen binnen de Veranderkunde en laat met verrassende en inspirerende voorbeelden zien waar de dominante strategieën binnen het publieke domein hun beperkingen hebben en welke kansen een creatieve aanpak (design thinking) biedt voor veranderaars

13:00 - 15:00 - Beslissen met maatschappelijke impact

Hans Oostendorp, Necker van Naem

De besluiten die u neemt hebben impact. Sommige besluiten hebben grote impact. Het gaat dan vaak om inpassingsbesluiten. Denk aan de locatiebepaling voor opvang van vluchtelingen of voor de plaatsing van windmolens. In deze sessie gaan wij met u na op welke manieren u kunt anticiperen op maatschappelijke impact. Een steeds belangrijker rol hierin speelt het adequaat benutten van data uit inwonersconsultaties en uit onderzoek naar de socio-economische kenmerken van een kern, wijk of buurt. Aan de hand van succesvoorbeelden en voorbeelden waarin het minder goed ging, nemen we uw opties door om adequaat te anticiperen op beslissingen met grote, maatschappelijke impact.

15:00 - 17:00 - Modern Gezag

Drs. Thijs Jansen, Universiteit van Tilburg en Stichting Beroepseer

Het traditionele gezag van politiek bestuurders staat onder druk. Een beroep op formele posities volstaat niet meer. Om toch gezaghebbend te kunnen blijven optreden zullen lokale bestuurders nieuwe vormen van gezag moeten ontwikkelen. Die constatering vraagt om een verkenning van de 'moderne gezagsbronnen' van bestuurders: waar liggen voor hen de mogelijkheden voor het ontwikkelen, behouden en versterken van het gezag dat zo essentieel is bij het nemen en ten uitvoer brengen van publieke beslissingen?

In dit dagdeel verkennen we, aan de hand van concrete casus, de moderne gezagsbronnen van bestuurders. Het beoogt bestuurders bewust te maken van mogelijkheden en onmogelijkheden en verwachtingen, en legt de verbinding met het thema leiderschap.

2 juni: Opleidingsdag 5

10:00 - 12:00 - Management control: dynamisch balanceren tussen basis op orde en innovatie

Paul Solleveld, Deloitte

Stel: U wilt innoveren. Vanzelfsprekend wilt u dan ook dat de basis van uw organisatie op orde blijft. Welke management controls kun je dan kiezen en wat zijn de gevolgen daarvan? Innoveren kan niet zonder de basis op orde te hebben. Maar tussen die twee grootheden botst het vaak. Om de basis op orde te krijgen is een andere management control instrumentarium nodig, dan wanneer innovatie wordt nagestreefd.

13:00 - 15:00 - Staatssteun, inkoop, aanbesteding en accountantscontrole

Mr. Gijs Verberne, Van Doorne Advocaten

Aanbesteden biedt kansen, en schept verplichtingen. Overheden die inkopen, zullen meestal moeten aanbesteden volgens de procedurevoorschriften die zijn vastgelegd in de Aanbestedingswet. De regels zijn niet voor alle soorten opdrachten even streng. Zo zijn de aanbestedingsregels voor overeenkomsten tussen overheden vaak soepeler, evenals voor overeenkomsten die zien op sociale activiteiten. Een overheid die inkoopt (of verkoopt, denk aan onroerend goed) moet marktconforme prijzen hanteren; zo niet, dan bestaat de kans dat sprake is van (verboden) staatssteun. Wie de regels kent, kan de verplichtingen naleven zonder de kansen te laten liggen!

15:00 - 17:00 - Actief burgerschap en sociaal ondernemerschap in de doe-democratie

Dr. Laurens de Graaf, Hogeschool Utrecht

Er wordt de laatste jaren veel verwacht van actief burgerschap. Maar welke verschillende typen actief burgerschap zijn in de praktijk daadwerkelijk te onderscheiden en hoe zijn deze te begrijpen? Op wat voor manieren zijn burgers betrokken bij hun directe leefomgeving en hoe krijg je daar als bestuur mee te maken. Hoe speel je intelligent op het denken en handelen van burgers in? Deze module gaat specifiek in op de 'doeners' in het publieke domein: op diegenen die een bijdrage leveren in de 'doe-democratie' door concrete activiteiten te ontplooiën in en voor de wijk.

30 juni: Opleidingsdag 6

10:00 - 12:00 - Intervisie

De opleidingsdagen worden periodiek afgewisseld door dagen waarin onderlinge intervisie centraal staat. De methode van intervisie stelt de deelnemende bestuurders in staat om in betrekkelijk korte tijd tot de kern van een specifieke, door een deelnemer ingebrachte situatie te komen. De werkwijze van intervisie stimuleert ook voor de overige deelnemers een andere kijk op de wijze waarop hij/zij het politiek bestuurlijke ambt invult. Intervisiegroepen bestaan uit 6-10 deelnemers.

13:00 - 15:00 - Politiek, bestuur en samenleving

Prof. dr. Paul Frissen, Universiteit van Tilburg

Politiek is ambities realiseren. Ambities botsen op bestuurlijke en maatschappelijke grenzen. Democratische politiek is bovendien zelf een vorm van begrenzing: minderheden verdienen bescherming en de rechtsstaat beschermt burgers tegen de overheid. Politiek bestuur is daarom spanningsvol in zichzelf. Daarover gaan we in deze module met elkaar in gesprek.

15:00 - 17:00 - Aansprakelijkheid uit onrechtmatig handelen

Mr. Cees Kniestedt, Van Doorne Advocaten

Een overheidsorgaan kan verplicht zijn schadevergoeding te betalen aan burgers als gevolg van haar besluitvorming of feitelijk handelen. Die schadevergoeding kan voortvloeien uit rechtmatige besluitvorming of handelen. Wettelijke regels over planschadevergoeding en nadeelcompensatie zijn dan aan de orde. De schadevergoeding kan ook voortvloeien uit onrechtmatige besluitvorming of handelen. Van onrechtmatige besluitvorming is bijvoorbeeld sprake op het moment dat het bestuursorgaan een besluit neemt dat vervolgens door de rechter wordt vernietigd. Met die vernietiging staat de onrechtmatigheid van het besluit vast. De burger kan dan via de burgerlijke rechter om schadevergoeding verzoeken. Bij onrechtmatig handelen gaat het veelal om een nalaten of onzorgvuldig handelen door de overheid. Denk bijvoorbeeld aan falend toezicht. In deze module komen de mogelijke bronnen van schadevergoeding door de overheid aan de orde, waarbij de focus zal liggen op de overheid die onrechtmatig handelt en de procedure bij de burgerlijke rechter.

8 september: Opleidingsdag 7

10:00 - 12:00 - Smart Cities en Big Data

Prof. Mr. Kees Stuurman, Van Doorne Advocaten

Steden worden steeds 'slimmer'; snel internet, smartphones, sensoren, drones, zelfrijdende auto's etc. bieden burgers en bestuurders veel nieuwe mogelijkheden op het gebied van onderwijs, zorg, veiligheid, vervoer etc. Bij die toepassingen horen echter ook randvoorwaarden. Wat mag de lokale overheid bijvoorbeeld wel/niet doen met de zee van gegevens ('Big Data') die hiermee wordt verkregen? Hoe kunnen inbreuken op de privacy van de burgers worden voorkomen? Welke data moeten aan de markt ter beschikking worden gesteld ('open data')? Welke eisen mogen aan 'slimme apparaten' worden gesteld? En wat zijn overige aandachtspunten voor de bestuurders van een 'smart city'?

13:00 - 15:00 - Regionale Samenwerking – bestuurlijk

Dr. Leon van den Dool en dr. Linze Schaap, Universiteit van Tilburg

Vrijwel alle overheden werken onderling samen met andere overheden; gemeenten, waterschappen, provincie, Rijk, Europa en dikwijls ook met private partijen. Maar welke vormen van samenwerking zijn er, wat zijn de voor- en nadelen ervan, ook in vergelijking met fusie? Welke rol speelt een bestuurder van een decentrale overheid, wat betekent veelvuldig samenwerken voor de integraliteit van beleid en voor de relatie met de controlerende organen?

15:00 - 17:00 - Publiek-Private Samenwerking

Dr. Cor van Montfort, Universiteit van Tilburg en mr. Mark Moolhuizen, Van Doorne Advocaten

Overheden zijn bij het realiseren van hun plannen vaak afhankelijk van een goede samenwerking met burgers en bedrijven. Die samenwerking vindt plaats in allerlei soorten en maten, soms heel formeel en planmatig, andere keren improviserend en in los verband. In deze interactieve module behandelen we aan de hand van concrete voorbeelden verschillende vormen van samenwerking en bij elke vorm ook de succes- en faalfactoren. Er is ruim gelegenheid ook eigen casuïstiek en vragen in te brengen.

29 september: Opleidingsdag 8

10:00 - 12:00 - Staats- en bestuursrecht

Mr. Cees Kniestedt en mr. Tim Grundmeijer, Van Doorne Advocaten

Het staats- en bestuursrecht bepaalt de verhouding tussen overheid en burgers. De overheid streeft naar het behartigen van het algemeen belang, maar mag daarbij niet de individuele belangen van burgers uit het oog verliezen. In deze module wordt de legaliteit van overheidsoptreden behandeld, de kernbegrippen uit de Algemene wet bestuursrecht (Awb), het besluitvormingsproces en de in de Awb opgenomen systematiek van rechtsbescherming.

13:00 - 15:00 - Uitdagingen voor de democratie

Dr. Julien van Ostaaijen, Universiteit van Tilburg

Er wordt de laatste jaren veel verwacht van actief burgerschap. Maar welke verschillende typen actief burgerschap zijn in de praktijk daadwerkelijk te onderscheiden en hoe zijn deze te begrijpen? Op wat voor manieren zijn burgers betrokken bij hun directe leefomgeving en hoe krijg je daar als bestuur mee te maken. Hoe speel je intelligent op het denken en handelen van burgers in? Deze module gaat specifiek in op de 'doeners' in het publieke domein: op diegenen die een bijdrage leveren in de 'doe-democratie' door concrete activiteiten te ontplooiën in en voor de wijk. Wat zijn de uitdagingen voor decentrale besturen en daarmee voor bestuurders anno 2017? Een vogelvlucht langs enkele onderwerpen, zoals de afhakende inwoner (lage opkomst, onvrede), de aanhakende burger (burgerparticipatie en doe-democratie) en de afhakende overheid.

15:00 - 17:00 - Beïnvloeden en beïnvloed worden

Drs. Henk Gossink en ir. drs. Jan den Hollander, KNAP Academie

Iedere dag proberen we – bewust of onbewust - het gedrag van anderen te beïnvloeden. En natuurlijk worden wij zelf ook iedere dag beïnvloed door onze omgeving. Hoe komt gedrag tot stand en hoe kan op een efficiënte manier worden gewerkt aan gedragsverandering?

6 oktober: Opleidingsdag 9

10:00 - 12:00 - Intervisie

De opleidingsdagen worden periodiek afgewisseld door dagen waarin onderlinge intervisie centraal staat. De methode van intervisie stelt de deelnemende bestuurders in staat om in betrekkelijk korte tijd tot de kern van een specifieke, door een deelnemer ingebrachte situatie te komen. De werkwijze van intervisie stimuleert ook voor de overige deelnemers een andere kijk op de wijze waarop hij/zij het politiek bestuurlijke ambt invult. Intervisiegroepen bestaan uit 6-10 deelnemers.

13:00 - 15:00 - Ondernijning

Prof. dr. Pieter Tops, Universiteit van Tilburg

Ondernijvende criminaliteit gaat over de vermenging van de onderwereld en de bovenwereld. Dat gaat van wiet verbouwen op zolders tot overlast gevende hangjongeren. Dergelijke problemen uiten zich op lokaal niveau en hebben de potentie om de lokale samenleving te ondermijnen. De aanpak daarvan vergt een gebiedsgerichte benadering, waar ook de lokale politiek een belangrijke rol in speelt. In deze module wordt daarop verder ingegaan.

15:00 - 17:00 - Onteigening

Mr. Cees Kniestedt, Van Doorne Advocaten en Drs ing. Frederik de Bruijne, Gloudemans, gespecialiseerd in gebiedsontwikkeling en taxaties

“Plannen zijn mooi, maar het gaat om daden. Voor het daadwerkelijk realiseren van projecten - zoals de aanleg van een nieuwe woonwijk, een weg of de realisatie van een bedrijventerrein - heeft de overheid grond nodig. Wanneer die grond in handen is van particulieren of bedrijven kan dit een flinke kink in de kabel betekenen. Worden de grondeigenaar en de overheid het niet eens over de aankoop of de vergoeding, dan kan de overheid als ultimum remedium een onteigeningsprocedure inzetten.

In deze module behandelen de sprekers eerst de wettelijke vereisten van onteigening en de voorgeschreven procedure. Vervolgens wordt ingegaan op het vaststellen van de schadeloosstelling. Wie onteigend wordt, heeft recht op een volledige schadeloosstelling. Maar wat houdt dat in? En hoe begroot je dat?

3 november: Opleidingsdag 10

10:00 - 12:00 - Personeel en Organisatie

Mr. Barbara Voermans, Van Doorne Advocaten

Voor het goed functioneren van de overheid, vormen de ambtenaren een essentiële sleutel. In deze module schetst Voermans de rechtspositie van ambtenaren en de belangrijkste regels uit de op hen van toepassing zijnde rechtspositieregeling, waaronder de ontslaggronden. Daarbij wordt ingezoomd op hoe om te gaan met functioneringsdossiers en reorganisaties.

13:00 - 15:00 - Bestuurlijk-ambtelijk samenspel

Geert Neelen, de Haagse Hogeschool

De samenwerking met ambtelijke professionals is voor bestuurders een dagelijkse realiteit én vaak ook een opgave. Ambtelijke professionals brengen veel kennis en ervaring mee en zijn onmisbaar bij de voorbereiding en uitvoering van wat de bestuurder wil. De ambtelijke organisatie kent echter ook een eigen dynamiek en rationaliteit die de samenwerking met politiek en bestuur gespannen kan maken. Bovendien maakt het nogal uit met welke ambtenaren de bestuurder aan tafel zit. Aan de hand van het model van de rolopvattingen van ambtenaren gaan we na hoe hier op te sturen en te komen tot een productieve bestuurlijk ambtelijke samenwerking.

15:00 - 17:00 - Afrondend college

Kees van Rooijen, Wethoudersvereniging
